

Hoe is het mogelijk dat een monnik als Benedictus patroon van Europa is geworden? Dat is een vraag die onwillekeurig bij je opkomt als je over die titel nadenkt. Iemand die zich immers terugtrok uit de wereld van zijn tijd en een leven leidde van afzondering - gewijd aan gebed, lezing en arbeid - kan toch onmogelijk zo'n grote invloed gehad hebben!? Toch hebben twee grote pausen uit de vorige eeuw, Pius XII en de zalige Paulus VI, hem die titel "Patroon van Europa" toegekend.

Van een andere paus, de heilige Gregorius de Grote, bezitten wij een beschrijving van het leven van Benedictus uit het jaar 590. Daarin verhaalt hij hoe de jonge Benedictus zijn amper begonnen studies te Rome afbrak om zich terug te trekken in de eenzaamheid. "Toen hij zag hoevelen er afgleden langs de steile helling van de ondeugden, trok hij zijn voet terug om niet zelf in haar grondeloze diepte te vallen. Hij liet vaderhuis en kindsdeel achter zich, en enkel er op bedacht aan God te behagen, koos hij de heilige staat der onthechting." Aldus Gregorius.

Een zekere maatschappijkritiek kan de jonge Benedictus dus niet ontzegd worden. Hij zag de ijdelheid van wereldse wijsheid en de corruptie van de macht en distantieerde zich ervan. Maar zoals elke roeping van Godswege, zo voltrok die van Benedictus zich ook in etappes. Eerst verbleef hij op het terrein van de parochiekerk van Effide. Maar de mensen begonnen zich aan hem te hechten.

En dus vertrok Benedictus uit de parochie en vestigde zich in de eenzaamheid van een grot bij Subiaco. Daar leefde hij drie jaar en groeide in zijn exclusieve toewijding aan God en rijpte hij tot een ware dienaar van God, een man van God, zoals paus Gregorius Benedictus steevast noemt. En daardoor kreeg de uitstraling van Benedictus zo'n kracht dat de herders uit de omtrek zich tot God bekeerden.

Vanaf die tijd begon Benedictus leerlingen te krijgen. "Hij bracht daar velen bijeen om de Almachtige te dienen: zó velen, dat hij, geholpen door zijn almachtige Heer Jezus Christus, twaalf kloosters kon bouwen. Naar elk daarvan zond hij twaalf monniken en over elk afzonderlijk stelde hij een vader aan", aldus Gregorius. En zo is het verder gegaan tot op de dag van vandaag. Toen keizer Karel de Grote de Regel van Benedictus in de 9^e eeuw verplicht oplegde aan alle kloosters in zijn rijk, dat zo groot was als het huidige West-Europa, ging de invloed van Benedictus zich ook mengen in het maatschappelijk en politiek bereik.

De abdijen lagen doorgaans op belangrijke routes. De gastenhuizen waren pleisterplaatsen. Er werd medische zorg verleend en onderwijs gegeven. Ze werden centra van studie, kunst en architectuur. Monniken ontwikkelden allerlei nieuwe technieken op het gebied van handschriften en boekdrukkunst, van landwinning en landbouw. Zo werden de kloosters van Benedictus belangrijke schakels in de culturele ontwikkeling van West-Europa.

Maar zijn dit dan de redenen om Benedictus tot Patroon van Europa te benoemen? In de Regel van Benedictus vinden we geen enkele rechtvaardiging hiervoor. Als een goede

leerling van de apostel Paulus weet Benedictus dat wijsheid opblaast. Dus een kenniscentrum is niet wat hij beoogt. En bij herhaling waarschuwt hij zijn monniken om zich niet te hechten aan enig bezit. Want al het aardse gaat voorbij. De enige ambitie die Vader Benedictus bezielde was een oefenschool te stichten waar de dienst van de Heer zou worden onderricht. Eén enkel criterium wordt door hem bij het aannemen van nieuwelingen gehanteerd: dat zij werkelijk God zoeken. Nergens vinden wij aanleiding om aan te nemen dat Benedictus de intentie had een bijdrage te leveren aan de evangelisatie van Kerk en wereld. Laat staan een grondlegger te zijn van de West-Europese beschaving.

Dat hij het toch werd is enkel te begrijpen vanuit zijn onvoorwaardelijke liefde voor Christus. “Niets stellen boven de liefde van Christus” is de samenvatting van heel de Regel. “Niets dierbaarders kennen dan Christus” bepaalt ten diepste het engagement van de monnik. En die exclusieve liefde beleeft de monnik bij uitnemendheid in zijn ijver voor het werk Gods; in de trouw aan het gezamenlijk gebed. Dáár weet de monnik God bovenal aanwezig. Maar ook in de abt en de broeders, in de gasten en de armen vereert een volgeling van Benedictus de aanwezigheid van Christus de Heer. Zo wordt het klooster tot huis van God.

Dát is de dienst die Benedictus tot in onze tijd aan Kerk en wereld bewijst. In het voetspoor van Jezus zelf die niet gekomen is om heerschappij uit te oefenen, maar om ons te dienen door zijn leven te geven uit liefde. Als Benedictus patroon van Europa is dan dankt hij die eer aan zijn consequent verwijzen naar de persoon van Christus als de enige Middelaar tussen God en de mensen. Dan dankt hij die eer aan zijn dienstbaarheid aan het Woord van Christus en de verkondiging van de vrede van Christus. Nog altijd roept hij ons toe, met de woorden van Paulus: *“Laat de vrede van Christus heersen in uw hart...Weest dankbaar...Het woord van Christus moge in volle rijkdom onder u wonen...Zingt voor God met een dankbaar hart psalmen, hymnen en liederen, ingegeven door de Geest.”* Zie hier de roeping van de monnik.

Beste br. Coert, al vroeg in je leven mocht je Gods roepstem horen en je bent die gevolgd. Je werd parochiepriester om Jezus te volgen als dienaar van de Kerkgemeenschap. Maar intussen rijpte een dieper verlangen naar intimiteit met God die je in de parochie niet kon vinden. Ook bij jou ontwaakte het inzicht dat je je terug moest trekken in de eenzaamheid. De overgang is je niet in de koude kleren gaan zitten en ze bevestigt wat Benedictus al in de Proloog van zijn Regel schrijft: dat het hier om een strijd gaat. De vrede van het hart, waartoe Vader Benedictus ons wil opvoeden, wordt niet bereikt zonder innerlijke strijd. En uit zijn eigen ervaring geeft hij ons het volgende mee: *“naarmate je voortgang maakt in het monniksleven en in het geloof, verruimt zich je hart en snel je met een onuitsprekelijk blijde liefde voort langs de weg van Gods geboden.”* Zo zullen wij samen, als kloostergemeenschap, ook in de 21^e eeuw onze bijdrage leveren aan een christelijk Europa in de geest van Benedictus. Door een levend getuigenis in de ‘heilige staat van onthechting’ die onze roeping is en onze dienst in navolging van Christus, die gekomen is om te dienen. Amen.